

Μια επιδημία διακρίσεων

Πώς τα περιοριστικά μέτρα της πανδημίας COVID-19 έχουν επηρεάσει τους ΛΟΑΤΚΙ+ Αιτούντες Άσυλο στη Σαμό τροφοδοτώντας την αύξηση των διακρίσεων.

1η Μαρτίου 2021

Έχει περάσει ήδη ένας χρόνος από τον Μάρτιο του 2020, κατά τον οποίο επιβλήθηκαν για πρώτη φορά περιοριστικά μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 σε ολόκληρη την Ελλάδα, σε μια προσπάθεια προστασίας της δημόσιας υγείας. Οι Πρόσφυγες και οι Αιτούντες Άσυλο που ζουν σε Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ), όπως στο ΚΥΤ στο Βαθύ Σάμου, έχουν κληθεί να αντιμετωπίσουν μερικές από τις πιο ακραίες εκδοχές των περιοριστικών μέτρων. Οι ΜΚΟ στο πεδίο, συμπεριλαμβανομένων των MSF, έχουν εκφράσει έντονη ανησυχία ότι η μαζική καραντίνα των κατοίκων του ΚΥΤ είναι "απερίσκεπτη και δυνητικά πολύ επιζήμια και επιβλαβής"¹. Το ΚΥΤ στη Σάμο βρίσκεται σε lockdown από τις 18 Σεπτεμβρίου 2020, με την αντιμετώπιση εκ μέρους των αρχών στη συνθήκη της πανδημίας COVID-19 να περιγράφεται ως "αμελής και επικίνδυνη".² Η ΜΚΟ IRC - International Rescue Committee Hellas ανέφερε ότι από το πρώτο lockdown έχει υπάρξει "71% αύξηση στον αριθμό των ανθρώπων που έχουν ψυχωσικά συμπτώματα, ενώ 66% αύξηση στον αυτοτραυματισμό".³

Ακόμα και πριν την έξαρση της πανδημίας, οι ΛΟΑΤΚΙ+ αιτούντες άσυλο ήταν ιδιαίτερα ευάλωτοι, ειδικά σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης⁴, στη βία, τις διακρίσεις και τις δυσκολίες πρόσβασης σε υπηρεσίες. Η σχετική έκθεση του ΟΗΕ αναφέρει πως, παγκοσμίως, η βία λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου (SOGI) ενός ατόμου υπερβαίνει όλες τις άλλες μορφές εγκλημάτων μίσους.⁵ Τα εγκλήματα μίσους κατά ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων είναι η πιο συνηθισμένη μορφή διακρίσεων στην Ελλάδα⁶ και ενώ υπάρχουν περιορισμένες νομικές προστασίες για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, η πρόσβαση σε αυτές τις προστασίες είναι συχνά περιορισμένη, για όλα τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα στην Ελλάδα και ακόμα σπανιότερα γίνονται πραγματικότητα για τους ΛΟΑΤΚΙ+ αιτούντες άσυλο, ειδικά για αυτούς

¹ Médecins Sans Frontières. (2021). *Greek police enforce unwarranted and cruel quarantine of Moria camp on Lesbos*. Retrieved from <https://www.msf.org/greek-police-enforce-unwarranted-and-cruel-quarantine-moria-camp>

² Médecins Sans Frontières. (2020). *Negligent and dangerous COVID-19 response in Vathy camp, Samos*. Retrieved from <https://www.msf.org/greece-negligent-covid-19-response-vathy-camp-samos>

³ International Rescue Committee. (2020). *Refugees in Greece enduring a mental health crisis, as IRC psychologists witness a 66% increase in self-harm among people in camps*. Retrieved from <https://eu.rescue.org/press-release/refugees-greece-enduring-mental-health-crisis-irc-psychologists-witness-66-increase>

⁴ UN Human Rights Council. (2015). *Final research-based report of the Human Rights Council Advisory Committee on best practices and main challenges in the promotion and protection of human rights in post-disaster and post-conflict situations*. Retrieved 21 December 2019, from reliefweb.int/report/world/final-research-based-report-human-rights-council-advisory-committee-best-practices

⁵ Kahn, S., & Alessi, E. (2017). *Coming Out Under the Gun: Exploring the Psychological Dimensions of Seeking Refugee Status for LGBT Claimants in Canada*. *Journal Of Refugee Studies*, 31(1), 22-41. doi: 10.1093/jrs/fex019

⁶ News247. (2021). *Προσβολές ή εξύβριση σε δημόσιες υπηρεσίες έχει δεχτεί ένα στα τρία ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα στην Ελλάδα*. Retrieved from <https://www.news247.gr/koinonia/prosvoles-i-exyvrisi-se-dimosies-ypiresies-echei-dechtei-ena-sta-tria-loatki-ato-ma-stin-ellada.9080441.html>

που διαμένουν στα ΚΥΤ ^{7,8}. Επιπλέον, όπως υπογραμμίζει η ILGA Europe "ο περιορισμός κατά τη διάρκεια του ασύλου παραμένει η σπάνια μορφή υποδοχής - ενώ είναι γνωστό ότι είναι επικίνδυνη και επιβλαβής για τους ΛΟΑΤΚΙ αιτούντες άσυλο".⁹

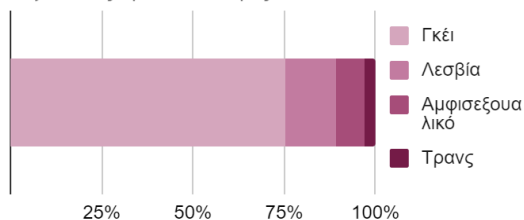
Η κακή ψυχική υγεία μεταξύ των ΛΟΑΤΚΙ+ αιτούντων άσυλο είναι καλά τεκμηριωμένη με υψηλά ποσοστά άγχους και αγχώδους διαταραχής, με συχνές αναφορές κατάθλιψης και αυτοκτονικότητας. Υπάρχει αυξανόμενη επιστημονική βιβλιογραφία για το γεγονός ότι τα άτομα με σεξουαλικό προσανατολισμό και ταυτότητα φύλου που διαφέρουν από τις εκάστοτε κοινωνικές και πολιτιστικές νόρμες, αντιμετωπίζουν επιπρόσθετους κοινωνικούς καθοριστικούς παράγοντες της υγείας τους ως μέλη της ομάδας αυτής. Αυτό συνδέεται άμεσα με το *Μοντέλο του Μειονοτικού Στρες*, στο οποίο το στίγμα και οι διακρίσεις συνδέονται άμεσα με τα καταγεγραμμένα χειρότερα επίπεδα ευημερίας που παρατηρούνται σε μειονοτικές ομάδες.¹⁰ Η βαρύτητα των διακρίσεων εις βάρος των ΛΟΑΤΚΙ+ αιτούντων άσυλο περιγράφονται και επισημαίνονται στα αποτελέσματα αυτής της έρευνας:

"Εδώ στο στρατόπεδο, οι άνθρωποι δεν μας συμπαθούν, υποφέρουμε από προσβολές, μίσος, ζήλια και άλλες μορφές χλευασμού. Καθώς είμαστε ανίσχυροι σε αυτού του είδους τα πράγματα, αναρωτιόμαστε αν αυτή είναι η κατάσταση μόνο στο ΚΥΤ ή είναι έτσι σε ολόκληρη την Ευρώπη"

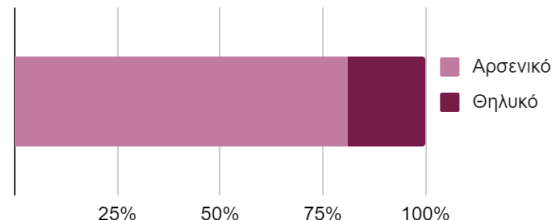
Η ΕΡΕΥΝΑ ΜΑΣ

Ρωτήσαμε τους ΛΟΑΤΚΙ+ αιτούντες άσυλο για το πώς οι περιορισμοί του lockdown τους επηρέασαν ως ΛΟΑΤΚΙ+ αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες στη Σάμο. Συμμετείχαν 37 άτομα που είχαν περάσει κατά μέσο όρο 1,3 χρόνια στη Σάμο. Το ΚΥΤ της Σάμου έχει τεθεί υπό μέτρα απαγόρευσης εδώ και 6 μήνες συνολικά από την έναρξη της πανδημίας.¹¹

Σεξουαλικός προσανατολισμός

Ταυτότητα φύλου

Συνθήκες διαβίωσης και νομικό καθεστώς:

81% των συμμετεχόντων ζουν σε σκηνές, **8%** σε ένα κοντέινερ στο στρατόπεδο και **11%** σε άλλα καταλύματα. Το **67%** περιμένει συνέντευξη ή απόφαση για την υπόθεσή τους, το **24%**

⁷ Gavrielides, T., Alexander, J., Anastasi, V., Sakellariou, E., Elferink, J., & Emmen, M. et al. (2017). *Supporting And Including LGBTI Migrants Needs, Experiences & Good Practices*. London: The IARS International Institute.

⁸ Reda, A., & Proudfoot, P. (2020). Against Abandonment Activist-Humanitarian Responses to LGBT Refugees in Athens and Beirut. *Journal Of Refugee Studies*. doi: 10.1093/jrs/fez114

⁹ ILGA Europe. (2021). *Annual Review Of The Human Rights Situation Of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans, And Intersex People In Greece Covering The Period Of January To December 2020*. ILGA. Retrieved from <https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/2021/greece.pdf>

¹⁰ Meyer, I. (2015). Resilience in the study of minority stress and health of sexual and gender minorities. *Psychology Of Sexual Orientation And Gender Diversity*, 2(3), 209-213. doi: 10.1037/sgd0000132

¹¹ Samos 24. (2020). Δύο αιτούντες άσυλο με κορωνοϊό στο ΚΥΤ Σάμου. *Samos 24*. Retrieved from https://www.samos24.gr/%ce%b4%cf%8d%ce%bf-%ce%b1%ce%b9%cf%84%ce%bf%cf%8d%ce%bd%cf%84%ce%b5%cf%82-%ce%ac%cf%83%cf%85%ce%bb%ce%bf-%ce%bc%ce%b5-%ce%ba%ce%bf%cf%81%cf%89%ce%bd%ce%bf%cf%8a%cf%8c-%cf%83%cf%84%ce%bf-%ce%ba%cf%85/?fbclid=IwAR27-BmURaLs17p9FSaYUEIPB2DQc5csh-wd-8TvYPH_i-KfGydE09dtHSg

έχει λάβει απορριπτικές αποφάσεις στις αιτήσεις τους για διεθνή προστασία και μόνο το **8%** έχει λάβει άσυλο.

Όροι διαβίωσης:

Καθεστώς ασύλου

Επιπτώσεις στη σωματική και ψυχική υγεία:

Ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να αξιολογήσουν τις ακόλουθες δηλώσεις, οι οποίες αναφέρουν τον τρόπο με τον οποίο τους έχουν επηρεάσει τα περιοριστικά μέτρα. Περισσότεροι από **3 στους 4** ανέφεραν ότι η ψυχική τους υγεία έχει επιδεινωθεί, **1 στους 2** από αυτούς απαντώντας μάλιστα 'πολύ χειρότερα'. Επιπροσθέτως, πάνω από το **75%** ανέφερε ότι η σωματική τους υγεία είχε επίσης επιδεινωθεί.

Κατά τη διάρκεια του Εγκλωβισμού η ψυχική μου υγεία έχει γίνει ...

Κατά τη διάρκεια του Lockdown η σωματική μου υγεία έχει γίνει ...

Αύξηση των διακρίσεων:

Το **68%** των ανθρώπων ανέφεραν αύξηση στις διακρίσεις που βιώνουν ως ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα από τότε που άρχισαν τα μέτρα αποκλεισμού τον Σεπτέμβριο του 2019 (το **37%** δήλωσε ότι 'αυξήθηκε πολύ' / το **30%** 'αυξήθηκε'). Το **27%** των ατόμων ανέφερε ότι οι διακρίσεις που βιώνουν παρέμειναν στα ίδια επίπεδα, ενώ μόλις **1** (3%) συμμετέχων ανέφερε μείωση στις διακρίσεις που αντιμετωπίζουν, σημειώνοντας πως το άτομο αυτό δεν διέμενε στο ΚΥΤ εκείνη τη στιγμή.

Ο επιπολασμός και η διάχυτη φύση των διακρίσεων υπογραμμίζονται στις απαντήσεις που συνελεγήσαν ως προς τη συχνότητα των διακρίσεων που αντιμετωπίζουν επί του παρόντος οι

Κατά μέσο όρο κατά τη διάρκεια του αποκλεισμού αντιμετώπισα διακρίσεις λόγω της ΛΟΑΤΚΙ+ ταυτότητάς μου ...

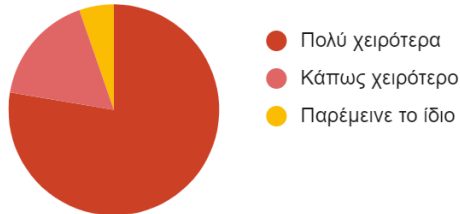

ΛΟΑΤΚΙ+ αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες στη Σάμο.

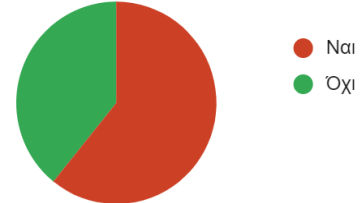
Συνολική επίπτωση και πρόσβαση στις υπηρεσίες:

Το **89%** όλων των συμμετεχόντων αναφέρουν ότι τα περιοριστικά μέτρα έχουν επιδεινώσει την κατάσταση για αυτούς, καθώς το **59%** των ερωτηθέντων αντιμετωπίζει δυσκολίες πρόσβασης σε υπηρεσίες.

Για τους ΛΟΑΤΚΙ+ ανθρώπους στο στρατόπεδο, το Lockdown έχει κάνει την κατάσταση ...

Αντιμετωπίσατε τυχόν δυσκολίες πρόσβασης σε υπηρεσίες υποστήριξης κατά τη διάρκεια του Lockd...

Επιπτώσεις

Τα ευρήματα αυτής της έκθεσης αντικατοπτρίζουν την εμπειρία πολλών άλλων ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων σε όλο τον κόσμο, που έχουν αντιμετωπίσει αυξανόμενη περιθωριοποίηση παγκοσμίως κατά τη διάρκεια της πανδημίας¹².

Τα περιοριστικά μέτρα έχουν σημαντικό αρνητικό αντίκτυπο στους ΛΟΑΤΚΙ+ αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες στη Σάμο. Απαιτείται άμεση δράση από τις αρμόδιες αρχές για την προστασία της ευημερίας και τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων.

Κατά τη διάρκεια της υποδοχής και της ταυτοποίησης των αιτούντων άσυλο είναι επιτακτικό να λαμβάνονται "εύλογα μέτρα για την πρόληψη της κακομεταχείρισης" προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν παραβιάζεται το δικαίωμα των ΛΟΑΤΚΙ+ αιτούντων άσυλο στο άρθρο 3 της ελευθερίας από εξευτελιστική μεταχείριση¹³. Είναι επιτακτική ανάγκη οι ελληνικές αρχές, οι ΜΚΟ και άλλοι παράγοντες προστασίας να αναλάβουν από κοινού δράση μέσω της ενίσχυσης των μηχανισμών πρόληψης και αντίδρασης στην έμφυλη βία (SGBV) για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων που έχουν τα περιοριστικά μέτρα που έχουν επιβληθεί λόγω της πανδημίας COVID-19. Είναι επιτακτικό να ληφθούν πρόσθετα μέτρα για να διασφαλιστεί ότι τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα μπορούν να έχουν πρόσβαση σε μηχανισμούς προστασίας με ασφαλή και ευαίσθητο ως προς τις ανάγκες τους τρόπο.

Η ανάπτυξη ασφαλών μηχανισμών για την αναφορά περιστατικών από τους ΛΟΑΤΚΙ+ κατοίκους του ΚΥΤ, είναι ουσιώδης και οι προκλήσεις που συναντούν τα άτομα αυτά κατά την πρόσβαση σε βασικούς μηχανισμούς πρέπει να αντιμετωπίζονται με ιδιαίτερη ευαισθησία. Επιπλέον, ενέργειες που προβλέπονται στο ελληνικό δίκαιο σχετικά με τις εκθέσεις αυτές για την προστασία των ατόμων που αντιμετωπίζουν διακρίσεις πρέπει να θεσπιστούν για να διασφαλιστεί η προστασία των βασικών δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ αιτούντων άσυλο.

¹² Human Rights Watch. (2020). *LGBTQ Inequality and Vulnerability in the Pandemic*. Retrieved from <https://www.hrw.org/news/2020/06/18/lgbtq-inequality-and-vulnerability-pandemic>

¹³ Judgment on Merits delivered by a Grand Chamber *Khlaifia and Others v. Italy* (just satisfaction), no. 16483/12, para 161, ECHR 2016 (extracts).

Πρέπει να αναγνωριστεί, επιπλέον, πως και οι έλληνες ΛΟΑΤΚΙ+ αντιμετωπίζουν επί του παρόντος δυσκολίες και εμπόδια στην καταγγελία περιστατικών και την πρόσβαση σε υποστήριξη σε εθνικό πλαίσιο. Η περαιτέρω εκπαίδευση των αρχών για τις ανάγκες των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων (τόσο των Ελλήνων όσο και των κατοίκων των ΚΥΤ) που μπορεί να χρειάζονται προστασία, είναι ένας τρόπος προς την ενίσχυση των υφιστάμενων μηχανισμών για την συνολικ'γ αντιμετώπιση των εμποδίων που βιώνουν όλα τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα.¹⁴

Συνολικά, η έκθεση αυτή επισημαίνει τους τρόπους με τους οποίους οι ακατάλληλες και "συχνά επικίνδυνες συνθήκες διαβίωσης" του ΚΥΤ, τα εμπόδια για την επαρκή προστασία από τις αρμόδιες αρχές και οι περιορισμοί λόγω του COVID-19 έχουν συμβάλει σημαντικά στην όξυνση των προβλημάτων από τα οποία υποφέρουν οι ΛΟΑΤΚΙ+ αιτούντες άσυλο στη Σάμο.

Μέσα από τη λειτουργία της ομάδας μας, το Samos LGBTQI+ Group ευελπίζει να συνεργαστεί με όλους τους ήδη διαθέσιμους συνεργάτες της στο πεδίο, καθώς και άλλους παράγοντες, για να συμβάλλει στη διαμόρφωση λύσεων για την αντιμετώπιση των πορισμάτων της έκθεσης αυτής, με απώτερο τη συνολική βελτίωση της κατάστασης και την προώθηση των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ αιτούντων άσυλο και προσφύγων στη Σάμο.

Για επιπλέον επικοινωνία, μπορείτε να στείλετε ένα μήνυμα στη διεύθυνση samoslgbtqigroup@gmail.com

ΣΗΜ. [Το σύνολο των δεδομένων της έρευνας είναι διαθέσιμο εδώ.](#)

---

¹⁴ ILGA Europe. (2020). *Annual Review Of The Human Rights Situation Of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans, And Intersex People In Greece Covering The Period Of January To December 2019*. ILGA. Retrieved from <https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/2020/greece.pdf>